

24. Выберыце з прапанаваных словы, у якіх замест кропак патрэбна напісаць літару **я**:

1) фе..рверк; 2) то..сны; 3) с..зон; 4) хамел..он; 5) з..нітчык; 6) л..генда.

А) ва ўсіх словах. Б) няма такіх слоў. В) 1, 2, 4. Г) 2, 6. Д) 3, 5, 6.

25. У канцы сказа можна паставіць шматкроп'е, калі ў ім выражаецца...

- 1) незакончанасць выказвання;
- 2) працягласць паўзы паміж сказамі;
- 3) эмацыянальнасць выказвання;
- 4) раптоўнасць, заміна ў маўленні;
- 5) пабуджэнне да дзеяння.

Выберыце патрэбныя варыянты.

А) усе варыянты правільныя. Б) 1, 2. В) 1, 2, 4. Г) 2, 3. Д) 4, 5.

26. Выберыце з прыведзеных сказы, у якіх правільна пастаўлены знакі прыпынку:

- 1) Падняўшы каўнер і крыху прыгнуўшыся, Сымон выйшаў з сенцаў на ганак.
- 2) Снег, працяты марозам, хрустка скрыпеў пад нагамі паляўнічага.
- 3) Прывітанне, табе мой надзейны сябар!
- 4) Гэта быў цікавы спектакль, які, на жаль, хутка закончыўся.
- 5) Адным словам хлопцам сорамна было вяртацца дамоў без рыбы.

А) усе сказы. Б) 1, 3, 5. В) 1, 2, 4. Г) 2, 4. Д) 3, 5.

27. Цывільны чалавек – гэта...

- А) выхаваны чалавек. Б) непрадказальны чалавек.
 В) неваенны чалавек. Г) спецыяліст па вытворчасці мастацкіх вырабаў.
 Д) рабочы, які займаецца цыклёўкай.

28. Якую літару неабходна ўставіць у словы *р..сора*, *канц..лярыя*, *ц..рымонія*?

А) а. Б) э. В) у. Г) ы. Д) о.

29. Хто з беларускіх паэтаў з'яўляецца аўтарам радкоў:

*Добрай ночы, зара-зараніца!
 Ўжо імгла над зямлёю лажыцца,
 Чорнай рызай усё накрывае,
 Пылам зор небасхіл абсявае... ?*

- А) Уладзімір Караткевіч. Б) Пімен Панчанка.
 В) Леанід Дранько-Майсюк. Г) Максім Багдановіч. Д) Уладзімір Дубоўка.

30. У свой час супрацоўнікі часопіса «Вожык» у сувязі з юбілеем Янкі Маўра прысвяцілі яму верш, падпісаўшы віншавальны адрас наступным чынам: *«Краіны райскай сын: Маўр, Фёдараў, ... Вітаю, абдымаю! «Вожык»*. Якое трэцяе прозвішча было напісана?

А) Луцэвіч. Б) Міцкевіч. В) Ільін. Г) Гусоўскі. Д) Будны.

Конкурс арганізаваны і праводзіцца Грамадскім аб'яднаннем «Беларуская асацыяцыя «Конкурс» сумесна з Акадэміяй паслядыпломнай адукацыі пад эгідай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

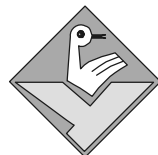
220013, г. Мінск, вул. Дарашэвіча, 3–218; тэл. (017) 292 80 31, 292 34 01, 290 01 53;

e-mail: info@bakonkurs.by; http://www.bakonkurs.by/

ГА «БА «Конкурс». Заказ 13. Тыраж 5200 экз. г. Мінск. 2009 г.

Конкурс па беларускай мове «БУСЛІК-2009»

Чацвер, 19 лютага 2009 года

- працягласць работы над заданнем 1 гадзіна 15 хвілін;
- карыстацца падручнікамі, канспектамі, справачнай літаратурай забараняецца;
- кожны правільны адказ адзначаецца трыма, чатырма ці пяццю баламі; колькасць балаў, якія атрымлівае ўдзельнік, адказваючы на пытанне правільна, вызначаецца складанасцю пытання (10 лягчэйшых пытанняў – па 3 балы, 10 найбольш складаных – па 5 балаў, астатнія 10 – па 4 балы); складанасць пытання вызначаецца па колькасці ўдзельнікаў, якія правільна на яго адказалі;
- няправільны адказ адзначаецца чвэрцю балаў, прадугледжаных за дадзенае пытанне, і залічваецца са знакамі «мінус», у той час, як не даўшы адказу, удзельнік захоўвае раней набраныя балы;
- на кожнае пытанне маецца толькі адзін правільны адказ;
- самастойная і сумленная работа над заданнем – галоўнае патрабаванне арганізатараў да ўдзельнікаў конкурсу;
- на старце ўдзельнік атрымлівае авансам 30 балаў;
- максімальная колькасць балаў, якую можа атрымаць удзельнік конкурсу, – 150;
- пасля заканчэння конкурсу лісток з заданнем застаецца ўдзельніку.

Заданне для вучняў 11-11' класаў

1. Якое месца ў беларускім алфавіце займае апостраф?
 А) не з'яўляецца літарай. Б) 5. В) 10. Г) 25. Д) 30.
2. З якога твора Якуба Коласа вершаваныя радкі:
*Пайшоў Сымон сваёй пуцінай, Панёс ён людзям песень дар –
 Бо ён прыроджаны пясняр. Агонь душы і сэрца жар... ?*
 А) з паэмы «Новая зямля». Б) з паэмы «Сымон-музыка».
 В) з паэмы «Рыбакова хата». Г) з верша «Родныя вобразы».
 Д) з трылогіі «На ростанях».
3. Прыдатак – гэта разнавіднасць...
 А) дзейніка. Б) выказніка. В) дапаўнення. Г) азначэння. Д) акалічнасці.
4. Разгадайце рэбусы. Вызначце толькі назвы грыбоў.

4 = н л = н

1)

2 = д

2)

4 = н

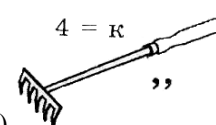
4 = я

б = з у = ю

3)

4 = к

А) няма такіх назваў. Б) 1, 2. В) 1, 3. Г) 2, 4. Д) 3, 4.

5. Вызначце рад, у якім запісаны сінанімічныя словы:

- 1) пазбавіць, прысвоіць, аддаць; 2) хцівы, сквапны, скупы;
3) сябар, таварыш, непрыяцель; 4) зараснік, хвойнік, лес;
5) пастанавіць, пагадзіцца, абмеркаваць.

А) 1. Б) 2. В) 3. Г) 4. Д) 5.

6. Дадзены словазлучэнні: 1) *вымаўленне гук.*; 2) *атлетычнага склад.*; 3) *з трамвайнага парк.*; 4) *ля свайго пад'езд.*; 5) *паліца з ясен.*; 6) *да пад'езд. аўтобусаў.*

У якіх назоўніках неабходна замест кропак напісаць канчатак **-у (-ю)**?

А) ва ўсіх назоўніках. Б) 1, 3, 4. В) 2, 4. Г) 2, 5, 6. Д) 3, 4, 5.

7. Вызначце з прыведзеных назоўнікаў тыя, у якіх у творным склоне адзіночнага ліку адбудзецца падаўжэнне зычнага:

- 1) *моладзь*; 2) *Сібір*; 3) *зайздрасць*; 4) *постаць*; 5) *Свіцязь*; 6) *аповесць*.

А) ва ўсіх назоўніках. Б) няма такіх назоўнікаў.
В) 1, 4, 5. Г) 2, 3, 6. Д) 3, 4, 5.

8. Назвы склонаў маюць пэўны парадак. Вызначце правільны варыянт.

- А) назоўны, месны, давальны, родны, творны, вінавальны.
Б) родны, вінавальны, давальны, назоўны, месны, творны.
В) месны, родны, назоўны, давальны, вінавальны, творны.
Г) назоўны, родны, вінавальны, давальны, творны, месны.
Д) назоўны, родны, давальны, вінавальны, творны, месны.

9. Выберыце правільны пераклад з рускай мовы словазлучэння **сказаць дочке, дедушке и бабушке**:

- А) сказаць даччы, дзядулю і бабулі. Б) сказаць дачцэ, дзядулі і бабулі.
В) сказаць дачцэ, дзядулю і бабуле. Г) сказаць дачцэ, дзядулю і бабулі.
Д) сказаць дачцэ, дзядуле і бабуле.

10. Якія словы з прыведзеных неабходна напісаць праз злучок:

- 1) *(перша) стваральнік*; 2) *(контр) адмірал*; 3) *(дзяржэ) экзамен*;
4) *(кіна) фільм*; 5) *(насос) аўтамат*?

А) усе словы. Б) 1, 3. В) 2, 4, 5. Г) 2, 5. Д) 3, 4.

11. Пасля каникул Сымон расказаў сябрам, што бачыў аднойчы каля пушчы цэлую зграю...

А) коней. Б) гусей. В) сабак. Г) кароў. Д) авечак.

12. У якіх сказах з прыведзеных няправільна ўтвораны і ўжыты дзеепрыслоўі?

- 1) *Закружыўся, лятая па ветры, лёгкі пух.*
2) *Юнакі і дзяўчаты, закончыўшы школу, яшчэ доўга ўспамінаюць сваю вучобу.*
3) *Хлопцы доўга сядзелі на беразе ракі, чакая астатніх.*
4) *Дарослыя і дзеці назіралі за зоркай, якая хутка падала, пакідаючы за сабой жоўтую палоску.*
5) *Схамянўшыся пасля задумення, увага Пятра была скіравана на наступнае пытанне.*

А) ва ўсіх сказах. Б) 1, 3, 5. В) 2, 3, 4. Г) 2, 4. Д) 3, 5.

13. Як называюцца словы іншамоўнага паходжання, якія абазначаюць такія прадметы і з'явы, што адлюстроўваюць спецыфічныя асаблівасці жыцця якога-небудзь народа?

- А) варварызмы. Б) дыялектызмы. В) прафесіяналізмы.
Г) экзатызмы. Д) неалагізмы. Е) гістарызмы.

14. Дадзены імёны: 1) *Аліна*; 2) *Яніна*; 3) *Глафіра*; 4) *Афіна*. У якім імені схавалася імя хлопчыка і імя дзяўчынкі?

А) няма такога слова. Б) 1. В) 2. Г) 3. Д) 4.

15. **Безасабовымі дзеясловамі** называюцца дзеясловы са значэннем дзеяння, якое...

- А) ўтварае пэўная асоба. Б) ўтварае няпэўная асоба.
В) ўтварае некалькі асоб. Г) адбываецца само па сабе.
Д) адбываецца з дзеючай асобай.

16. Які сказ з прыведзеных мае сцвярдзальны сэнс?

- 1) *Мяцеліцы ўжо, мабыць, не было.*
2) *Дзеці не маглі не заўважыць, як адразу ўсё змянілася.*
3) *На вуліцы ўжо ніхто, напэўна, не стаяў.*

А) няма такога сказа. Б) 1. В) 2. Г) 3. Д) усе сказы.

17. Якія словы з прыведзеных маюць гукі **[л, а, с']**: 1) *ласунак*; 2) *ласьён*; 3) *ляскаць*; 4) *ласяня*; 5) *ласка*; 6) *паласа*; 7) *ляснічы*?

А) усе словы. Б) 1, 5, 6. В) 2, 4. Г) 3, 7. Д) 5, 6.

18. Якая часціна мовы з'яўляецца толькі знакам, які служыць для выражэння эмацыянальна-валявых рэакцый асобы?

А) прыслоўе. Б) прыметнік. В) злучнік. Г) займеннік. Д) выклічнік.

19. Дадзены словы: 1) *тройка*; 2) *трэці*; 3) *тры*; 4) *трайнік*; 5) *трое*; 6) *траякі*.

Якія з іх з'яўляюцца лічэбнікамі?

А) усе словы. Б) 1, 2, 5. В) 1, 4, 6. Г) 2, 3, 5. Д) 3, 4.

20. Выберыце з прыведзеных назоўнікаў тыя, якія ў месным склоне адзіночнага ліку будуць мець канчатак **-і**: 1) *трамвай*; 2) *зямля*; 3) *лес*; 4) *каравай*; 5) *свет*; 6) *школа*.

А) усе назоўнікі. Б) 1, 2, 4. В) 2, 3, 5. Г) 2, 4. Д) 3, 5, 6.

21. У якіх з прапанаваных слоў націск падае на другі склад:

- 1) *нікуды*; 2) *цвілы*; 3) *наспех*; 4) *ганьба*; 5) *насіціл*; 6) *аберуч*?

А) ва ўсіх словах. Б) ва ўсіх словах, акрамя 4. В) 1, 3, 4, 6. Г) 2, 4, 5. Д) 3, 5.

22. Выберыце правільны пераклад з рускай мовы словазлучэння **открыть собрание**:

- А) расчыніць сход. Б) разгарнуць сход.
В) распачаць сход. Г) рашчыніць сход. Д) расплюшчыць сход.

23. Пра якога чалавека ў народзе гавораць, што ён з **ветру вяроўкі ўе**?

- А) хто гаворыць што-небудзь без усялякіх падстаў, пра выдумшчыка.
Б) пра вельмі балбатлівага чалавека, які не ўмее маўчаць.
В) пра несур'ёзнага чалавека.
Г) пра вельмі ўпартага чалавека.
Д) пра самаўпэўненага чалавека.